

صنایع فرهنگی، صنایع خلاق و علوم انسانی و اجتماعی

محصول یا خدمت دانش بنیان در حوزه علوم انسانی و صنایع خلاق می‌تواند در قالب‌هایی همچون گزارش سیاستی، مدل تحلیلی، خدمت اجتماعی، تجربه فرهنگی، محتوای هنری، سامانه‌های نرم یا ترکیبی از این موارد ارائه شود. ارزش این خروجی‌ها نه صرفاً در وجود یک ابزار یا فناوری، بلکه در کیفیت علمی یا هنری، انسجام حرفه‌ای، قابلیت اجرا در شرایط واقعی، پذیرش توسط مخاطب یا کاربر، و توان ایجاد اثرگذاری پایدار معنا پیدا می‌کند.

از همین رو، ارزیابی دانش بنیانی در علوم انسانی و صنایع خلاق نیازمند چارچوبی است که بتواند به صورت توأمان:

- ← کیفیت محتوا و صحت علمی با هنری را بسنجد،
- ← میزان بلوغ تولید، پایداری و قابلیت اتکای محصول با خدمت را ارزیابی کند،
- ← فرآیند طراحی، توسعه و به کارگیری فناوری‌های نوین را مورد توجه قرار دهد،
- ← توانمندی، ترکیب و نقش آفرینی مؤثر تیم تخصصی را لحاظ نماید،
- ← شواهد پذیرش بازار، کاربران یا ذی‌نفعان را بررسی کند،
- ← و نسبت محصول یا خدمت با نیازهای واقعی جامعه، اولویت‌های فرهنگی و سیاست‌های کلان کشور را تحلیل نماید

مستندات مورد بررسی برای تایید شرط مرحله تولید

شرط تولید در حوزه علوم انسانی و صنایع خلاق، به معنای گذر از مرحله ایده‌پردازی، طراحی مفهومی و مطالعات نظری صرف، و رسیدن به یک محصول، خدمت یا راهکار کاملاً پیاده‌سازی شده و قابل ارائه به کاربر یا کارفرما است. این شرط از طریق شاخص‌های زیر احراز می‌گردد:

عبور از فاز مطالعاتی و دستیابی به محصول / خدمت نهایی

- ← محصول یا خدمت باید تمامی مراحل تحقیق و توسعه (R&D)، طراحی اولیه، آزمون‌های مفهومی و اعتبارسنجی را طی کرده باشد. ارائه یک پروپوزال، طرح توجیهی، سند مفهومی یا مقاله علمی، به تنهایی مصداق مرحله تولید نیست.
- ← محصول یا خدمت باید در بستر واقعی و عملیاتی قابل ارائه به کاربر نهایی باشد؛ بدین معنا که یک سامانه نرم‌افزاری فعال، یک دوره آموزشی در حال اجرا با خروجی‌های مشخص، یک مدل تحلیلی قابل استفاده، یک سند سیاستی با فاز اجرایی و عملیاتی مشخص باشد.

آمادگی برای عرضه و پذیرش در محیط واقعی

- ← منظور از «پذیرش» صرفاً فروش تجاری یا سود اقتصادی نیست، بلکه شامل قابلیت استفاده واقعی، تعامل مؤثر با کاربران یا ذی‌نفعان، و قابل اجرا بودن در بسترهای فرهنگی، اجتماعی یا سازمانی است.
- ← در حوزه محصول محور، محصول باید در حد نمونه آزمایشگاهی با قابلیت بررسی فنی تولید شده باشد. مثل پویانمایی، بازی رومیزی

- ← شرکتی که توانسته نمونه اجرایی خود را در تعامل واقعی با کارفرما با مخاطب به کار گیرد، حتی در مقیاس محدود، نسبت به طرحی صرفاً نظری با آزمایشگاهی، واجد شرط تولید محسوب می‌شود.
- ← پایداری تعامل با کاربران، استمرار بهره‌برداری، و امکان توسعه به پروژه‌های گسترده‌تر از نشانه‌های مثبت احراز این شرط هستند.

عبور از فاز مطالعاتی و دستیابی به محصول / خدمت نهایی

- ← محصول یا خدمت باید تمامی مراحل تحقیق و توسعه (R&D)، طراحی اویه، آزمون‌های مفهومی و اعتبارسنجی را طی کرده باشد. ارائه یک پروپوزال، طرح توجیهی، سند مفهومی با مقاله علمی، به تنهایی مصداق مرحله تولید نیست.
- ← محصول یا خدمت باید در بستر واقعی و عملیاتی قابل ارائه به کاربر نهایی باشد؛ بدین معنا که یک سامانه نرم‌افزاری فعال، یک دوره آموزشی در حال اجرا با خروجی‌های مشخص، یک مدل تحلیلی قابل استفاده، یک سند سیاستی با فاز اجرایی و عملیاتی مشخص باشد.

آمادگی برای عرضه و پذیرش در محیط واقعی

- ← منظور از «پذیرش» صرفاً فروش تجاری یا سود اقتصادی نیست، بلکه شامل قابلیت استفاده واقعی، تعامل مؤثر با کاربران یا ذی‌نفعان، و قابل اجرا بودن در بسترهای فرهنگی، اجتماعی یا سازمانی است.
- ← در حوزه محصول محور، محصول باید در حد نمونه آزمایشگاهی با قابلیت بررسی فنی تولید شده باشد. مثل پویانمایی، بازی رومیزی

پارامترهای مؤثر بر شروط سطح فناوری

شرط سطح فناوری در حوزه علوم انسانی و صنایع خلاق، به میزان بلوغ، کیفیت و ارزش‌افزوده فناوری یا رویکردهای فناورانه به‌کاررفته در محصول یا خدمت اشاره دارد. استفاده از فناوری‌های نوین به‌خودی‌خود کافی نیست؛ آنچه ملاک ارزیابی است حل مسئله واقعی، ایجاد ارزش جدید، و قابلیت اجرا و توسعه در بسترهای فرهنگی و اجتماعی است. این شرط از طریق شاخص‌های زیر احراز می‌گردد:

تجهیزات و ملزومات پزشکی

- ← منظور از بلوغ فناورانه، صرفاً استفاده از ابزارهای دیجیتال با فناوری‌های جدید نیست، بلکه میزان آمادگی محصول با خدمت برای ارائه پایدار در شرایط واقعی مدنظر است.
- ← فناوری زمانی ارزشمند است که به حل مسئله مشخص، افزایش کارآمدی، مقیاس‌پذیری، پایداری یا بهبود تجربه مخاطب کمک کند.
- ← محصولاتی که صرفاً جنبه نمایی با دکوراتو دارند (مانند پلتفرم‌های آزمایشی بدون امکان استفاده مستمر با محتوای دیجیتال فاقد کاربرد عملی) واجد بلوغ فناورانه محسوب نمی‌شوند.
- ← در مقابل، خدمات با محصولاتی که حتی با فناوری ساده‌تر اما به‌صورت پایدار، قابل اتکا و قابل توسعه ارائه شوند، دارای بلوغ فناورانه هستند.

توضیح مختصر	زیرشاخص
میزان انطباق ابزار، روش یا فناوری با نوع مسئله روانی، شناختی یا مشاوره‌ای	تناسب فناوری با مسئله روانشناختی یا شناختی
میزان تطبیق فناوری با زمینه فرهنگی، زبانی و بومی کشور یا توسعه بومی آن	سطح بومی‌سازی یا توسعه فناوری
قابلیت عملکرد پایدار، ایمن و قابل اعتماد محصول یا خدمت در طول زمان	پایداری و قابلیت اتکا
میزان سادگی، دسترس‌پذیری و کیفیت تجربه کاربری برای مراجعان و متخصصان	سهولت استفاده و تجربه کاربر

➤ نوآوری و تمایز معنادار

- ← نوآوری در این حوزه الزاماً به معنی فناوری پیچیده یا ایده کاملاً جدید نیست؛ بلکه به خلق ارزش جدید، بازتعریف مسئله یا ارائه راه‌حلی متفاوت و مؤثرتر اشاره دارد.
- ← بازتولید یک خدمت فرهنگی، آموزشی یا تحلیلی که بارها اجرا شده نوآوری محسوب نمی‌شود.
- ← ترکیب خلاقانه مفاهیم علوم انسانی با ابزارهای دیجیتال، یا طراحی تجربه‌ای که شیوه تعامل مخاطب با محتوا را دگرگون کند، می‌تواند مصداق تمایز معنادار باشد.

توضیح مختصر	زیرشاخص
میزان تازگی مفهوم، روش یا خدمت نسبت به راهکارهای رایج	نو بودن ایده نسبت به نمونه‌های موجود
ایجاد دستاورد جدید فراتر از وضعیت موجود	خلق ارزش جدید (علمی، فرهنگی یا اقتصادی)
بهره‌گیری نوآورانه از ترکیب رویکردها یا حوزه‌های مختلف	خلاقیت در ترکیب مفاهیم و روش‌ها
فاصله گرفتن از کپی‌برداری بدون ارزش افزوده	پرهیز از تقلید صرف یا بازتولید سطحی

➤ اثربخشی علمی، اجتماعی و فرهنگی

- ← در علوم انسانی و صنایع خلاق، ارزش نهایی محصول یا خدمت در میزان تغییر آگاهی، نگرش، رفتار، تجربه یا تصمیم‌گیری مخاطب یا ذی‌نفع است.
- ← وجود شواهد، حتی کیفی (نظیر بازخورد مخاطبان، نتایج اجرایی، مطالعات کوچک اثرگذاری) اهمیت ویژه‌ای در احراز این شاخص دارد.

توضیح مختصر	زیرشاخص
تعریف روشن مخاطبان اصلی و ذی‌نفعان مستقیم و غیرمستقیم	شناسایی دقیق جامعه هدف و ذی‌نفعان
سنجش تغییرات قابل مشاهده پس از مداخله	میزان تغییر ایجاد شده در رفتار، تصمیم‌گیری و عملکرد
میزان پوشش جمعیتی و شدت اثر	گستره و عمق اثرگذاری
وجود داده‌ها و مستندات ارزیابی اثر	شواهد مستند از اثربخشی

۴ **تبصره:** هم‌راستایی با نیازها و اولویت‌های ملی و فرهنگی می‌توان به عنوان امتیاز مثبت در نظر گرفت. محصول یا خدمت دانش بنیان باید بتواند نسبت خود را با مسائل واقعی جامعه، اولویت‌های فرهنگی و سیاست‌های کلان کشور روشن کند. این هم‌راستایی نه به معنای استفاده شعاری از مفاهیم ملی یا ارجاع صوری به اسناد بالادستی، بلکه به معنای توان پاسخ‌گویی خلاقانه، مؤثر و قابل اجرا به مسائل واقعی در مقیاس ملی است.

توضیح مختصر	زیرشاخص
همسویی با اسناد ملی و سیاست‌های رسمی کشور	ارتباط با اسناد بالادستی و سیاست‌های کلان
تمرکز بر چالش‌های اولویت‌دار ملی	پاسخ به مسائل راهبردی کشور
امکان تعمیم و گسترش خدمات در سطح کشور	قابلیت اثرگذاری در مقیاس ملی
تعامل و همکاری با نهادهای دولتی و عمومی	هم‌افزایی با نهادهای برنامه‌های حاکمیتی

مستندات مورد بررسی در ارزیابی تسلط بر دانش فنی

شرط تسلط بر دانش فنی در حوزه علوم انسانی و صنایع خلاق به میزان اشراف علمی، روش‌شناختی و اجرایی تیم تولیدکننده بر فرآیند طراحی، توسعه و پیاده‌سازی محصول یا خدمت اشاره دارد. دانش‌بنیانی در این حوزه‌ها صرفاً به تولید یک خروجی نهایی محدود نمی‌شود، بلکه مستلزم برخورداری از دانش تخصصی، طی کردن فرآیندهای نظام‌مند تحقیق و توسعه، و توانایی اجرای حرفه‌ای و مستند یک راهکار است. این شرط از طریق شاخص‌های زیر احراز می‌گردد:

شرط تسلط بر دانش فنی در حوزه علوم انسانی و صنایع خلاق به میزان اشراف علمی، روش شناختی و اجرایی تیم تولیدکننده بر فرآیند طراحی، توسعه و پیاده سازی محصول یا خدمت اشاره دارد. دانش بنیانی در این حوزه ها صرفاً به تولید یک خروجی نهایی محدود نمی شود، بلکه مستلزم برخورداری از دانش تخصصی، طی کردن فرآیندهای نظام مند تحقیق و توسعه، و توانایی اجرای حرفه ای و مستند یک راهکار است. این شرط از طریق شاخص های زیر احراز می گردد:

تحقیق و توسعه نظام مند

- ← دانش بنیانی در این حوزه ها حاصل یک فرآیند آگاهانه طراحی، آزمون و اصلاح است، نه صرفاً تولید یک خروجی نهایی.
- ← وجود چارچوب نظری یا پژوهشی معتبر، طی شدن چرخه طراحی - آزمون - بازنگری، و مستندسازی تصمیم ها و تغییرات از نشانه های نظام مندی در تحقیق و توسعه محسوب می شود.
- ← محصول یا خدمتی که بدون آزمون با کاربران، بدون تحلیل داده یا بدون دریافت بازخورد توسعه یافته باشد، حتی اگر در ظاهر کامل به نظر برسد، واجد این شاخص تلقی نمی شود.
- ← در مقابل، اصلاح تدریجی یک مدل آموزشی، فرهنگی یا تحلیلی بر اساس شواهد تجربی، داده های واقعی یا بازخورد کاربران، نشانه ای از وجود فرآیند واقعی تحقیق و توسعه است.

توضیح مختصر	زیرشاخص
اتکای محصول یا خدمت به نظریه ها، مدل ها و پژوهش های معتبر علمی	وجود چارچوب نظری یا پژوهشی معتبر
انجام مراحل آزمایش اولیه، بازخوردگیری و بهبود مستمر محصول یا خدمت	طی شدن چرخه طراحی-آزمون-اصلاح
ثبت و ارائه مستندات مربوط به مراحل طراحی، آزمون و اصلاح	مستندسازی فرآیند تحقیق و توسعه
بهره گیری از داده های کمی و کیفی برای ارزیابی اثربخشی	استفاده از داده یا شواهد تجربی

ترکیب و توانمندی تیم تخصصی

- ← در حوزه علوم انسانی و صنایع خلاق، تولید دانش و نوآوری غالباً در بستر همکاری‌های میان‌رشته‌ای شکل می‌گیرد.
- ← در ارزیابی این شاخص، صرفاً عناوین تحصیلی یا رزومه‌های فردی ملاک نیست، بلکه تناسب تخصص اعضای تیم با موضوع، تجربه علمی یا حرفه‌ای مرتبط، و نقش‌آفرینی واقعی هر عضو در فرآیند تولید اهمیت دارد.
- ← تیمی با تقسیم کار روشن، تجربه اجرایی مرتبط و نقش‌های مشخص حتی اگر کوچک باشد، نسبت به تیمی بزرگ با نقش‌های نامشخص یا صرفاً اسمی، امتیاز بالاتری خواهد داشت.
- ← وجود ترکیبی از توانمندی‌های علمی، اجرایی و فناورانه در تیم، نشانه مهمی از تسلط بر فرآیند توسعه محصول یا خدمت محسوب می‌شود.

توضیح مختصر	زیرشاخص
میزان همخوانی تخصص اعضا با نوع خدمت یا محصول	تناسب تخصص اعضا با موضوع محصول یا خدمت
برخورداری اعضا از سابقه پژوهشی یا اجرایی مرتبط	تجربه علمی یا حرفه‌ای مرتبط
بهره‌گیری از تخصص‌های مکمل و متنوع	ترکیب بین‌رشته‌ای تیم
تعریف شفاف نقش‌ها و مشارکت فعال اعضا	نقش‌آفرینی مؤثر اعضا